

1. емоційні (заохочення, стимулююче оцінювання, вільний вибір завдань тощо);
2. пізнавальні (створення проблемної ситуації, спирання на життєвий досвід, спонування до пошуку альтернативних рішень);
3. вольові (формування відповідного відношення, самооцінка та корекція своєї діяльності);
4. соціальні (зацікавленість результатами, розвиток бажання бути корисним).

Таким чином, мотивація є основною умовою інтерактивного навчання, тому для будь-якого викладача важливо виявити наявність і зміст освітніх потреб студентів, що мають труднощі і проблеми, а потім на кожному занятті цілеспрямовано і системно використовувати оптимальні методи мотивації і стимулювання діяльності студентів у цілях реалізації особисто-орієнтованого розвиваючого підходу.

*Островська О. А., канд. екон. наук, доцент  
кафедри фінансів підприємств*

## **ПІДВИЩЕННЯ НАУКОВОЇ СКЛАДОВОЇ У ВИКЛАДАННІ ФІНАНСОВИХ ДИСЦИПЛІН**

Посилення наукової складової у викладанні навчальних дисциплін в університеті, зокрема, фінансових, повинно мати прояв у таких основних напрямках: збагачення змісту лекцій шляхом впровадження в навчальний процес наукових розробок лекторів потоків, подальше впровадження на практичних заняттях інноваційних технологій та залучення студентів до участі в наукових дослідженнях кафедр університету.

Оскільки лекційні заняття проводять викладачі, що мають науковий ступінь кандидата або доктора наук, наукові розробки таких викладачів мають впроваджуватися в науковий процес шляхом творчого підходу до формулювання базових понять дисципліни. При цьому, викладачі повинні мати можливість відходити від затверджених програм дисципліни, а тематичний план дисципліни має бути «еластичним» і носити переважно рекомендаційний характер. Науковці повинні мати право на тлумачення окремих тем у відповідності з власним баченням, якщо таке тракту-

вання є науково обґрунтованим та підтверджується науковими розробками, що знайшли своє відображення в публікаціях та наукових дослідженнях кафедри.

Не можна оминати також необхідність підвищення наукової складової при проведенні практичних занять, які мають носити переважно характер дискусій (круглих столів), тренінгів, презентацій. Щодо використання інноваційних технологій, порядок їх впровадження необхідно закладати у навчальні посібники та навчально-методичні матеріали з вивчення дисциплін. При розробці практикумів окрім тестових завдань, задач та контрольних запитань обов'язково має бути викладено порядок проведення тренінгових занять, кейсів тощо. Зокрема, практикум з дисципліни «Управління фінансовою санацією підприємств» містить порядок проведення тренінгів по кожній темі. На тренінгових заняттях передбачено застосування таких активних методів навчання, як робота в малих творчих групах, презентація, рольові та ділові ігри, мозкова атака тощо.

Участь студентів у науковій роботі кафедри здійснюється шляхом їх залучення до роботи наукових гуртків, участі у науково-практичних конференціях, публікацій у співавторстві з викладачами кафедри тез, статей, окремих параграфів монографій тощо. Таким чином, з одного боку, студенти мають можливість заявити про себе як про потенційних майбутніх науковців (що має вплинути на прийняття рішення щодо зарахування таких студентів до аспірантури), з другого боку, затверджує додатково статус університету як науково-дослідницького. Наукова робота студентів має стимулюватися з боку викладачів шляхом надання додаткових балів за їх поточну успішність, що має бути закладено у робочі навчальні програми та доведено до відома студентів. Зокрема, за участь в роботі наукового студентського гуртка з дисципліни «Фінансовий аналіз» студент може отримати додатково за: активну участь у роботі гуртка — 5 балів; підготовку доповіді на засіданні гуртка — 10 балів; підготовку доповіді на наукову конференцію, конкурс — 15 балів; отримання призових місць на конкурсах наукових робіт — 20 балів. Досвід свідчить про значну зацікавленість студентів в участі у науковій роботі кафедри: на засіданнях гуртків розгортаються жваві дискусії, обговорюються проблемні питання, виступи доповідачів проходять у формі презентацій з використанням засобів комп'ютерної техніки.

Отже, підвищення наукової складової у викладанні фінансових дисциплін має здійснюватись шляхом: надання можливості викладачам використовувати робочі навчальні програми в якості рекомендаційних; розробки нового методичного забезпечення,

що містить викладення нових підходів до проведення занять; подальшого впровадження в науковий процес інноваційних технологій; залучення студентів до наукової роботи кафедри.

*Пислиця А. В.*, старш. викл.,  
кафедра фінансів

### **ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ»**

Дисципліна «Фінанси» вивчається на 3-му курсі не тільки майбутніми фінансистами, а й студентами всіх спеціальностей. Відповідно, перед викладачем постає задача зацікавити студентів своїм предметом, полегшити, де це можливо, процес сприйняття та засвоєння інформації.

Автором розроблено модель засвоєння бази знань теми «Податки. Податкова система» відповідно до таксономії навчальних цілей. Однак, зазначимо, що в межах даного дослідження будуть продемонстровані методи, що сприяють досягненню лише окремих цілей. Інші цілі можуть бути досягнуті поза семінарського заняття (наприклад, при самостійній роботі студента або на додатковому занятті). Ціль фрагменту заняття, що демонструється, полягає у наступному:

1) навчитися класифікувати податки, збори та обов'язкові платежі, давати характеристику податкам, згідно з класифікаційними ознаками (це відповідає як репродуктивному, так і алгоритмічно-дійовому рівню засвоєння знань, та досягненню таких загальних цілей, як зрозуміти та використати) → Ціль реалізується під час рольової гри «Податкові класифікатори»;

2) навчитися знаходити назву для заданого визначення (це також відповідає як репродуктивному, так і алгоритмічно-дійовому рівню засвоєння знань, та досягненню таких загальних цілей, як зрозуміти та використати) → Ціль реалізується під час роботи в малих групах, при розв'язуванні фінансових кросвордів, під час рольової гри «Податковий інспектор — платник податку».

Відповідно до поставлених цілей, пропонуємо такі **методи**: метод конкретних ситуацій (МКС); метод рольової гри (вид — алгоритмічно-дійовий, тип — групові методи, спосіб — рольова гра); метод роботи в парах; метод дискусії (залежно від ситуації,